



Rättsfallssamlingen

Mål C-112/13

A
mot
B m.fl.

(begäran om förhandsavgörande från Oberster Gerichtshof)

”Artikel 267 FEUF — Nationell grundlag — Obligatoriskt förfarande för kontroll av en lags förenlighet med grundlagen — Prövning av en nationell lags förenlighet med såväl unionsrätten som landets grundlag — Domstols behörighet och verkställighet av domar på privaträttens område — Svarandes hemvist eller vistelseort i en medlemsstat är inte känd — Behörighet på grund av prorogation när svaranden går i svaromål — God man för frånvarande svarande”

Sammanfattning – Domstolens dom (femte avdelningen) av den 11 september 2014

1. *Begäran om förhandsavgörande — Anhängiggörande vid domstolen — De nationella domstolarnas behörighet — Nationell lagstiftning, enligt vilken allmänna domstolar som avgör ett mål efter överklagande eller i sista instans är skyldiga att vända sig till författningsdomstolen med en begäran om att en lag ska upphävas, när de anser att den strider mot stadgan om de grundläggande rättigheterna — Detta förfarande ska handläggas med förtur — Omöjligt för den allmänna domstolen att omedelbart avgöra målet genom att låta bli att tillämpa ovannämnda lag — Tillåtet — Villkor — Bedömning som görs av den nationella domstolen*

(Artikel 267 FEUF; Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 47)

2. *Civilrättsligt samarbete — Domstols behörighet och verkställighet av domar på privaträttens område — Förordning nr 44/2001 — Prorogation — Svarandens svaromål i förfarandet, i den mening som avses i artikel 24 i förordning nr 44/2001 — Begrepp — Svaromål i form av åtgärder som vidtas av den gode mannen för en frånvarande svarande — Omfattas inte — Villkor*

(Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 47; rådets förordning nr 44/2001, artikel 24)

1. Unionsrätten, och särskilt artikel 267 FEUF, ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken allmänna domstolar som avgör ett mål efter överklagande eller i sista instans, när de anser att en nationell lag strider mot artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, är skyldiga att under rättegången vända sig till författningsdomstolen med en begäran om att denna lag ska upphävas, i stället för att endast underlåta att tillämpa lagen, om den omständigheten att detta förfarande har förtur leder till att dessa allmänna domstolar - både innan en sådan begäran framställs vid den nationella domstol som är behörig att pröva om lagar är författningsenliga och, i förekommande fall, efter att denna domstol har fattat ett avgörande rörande nämnda begäran - hindras från att utnyttja sin möjlighet eller uppfylla sin skyldighet att vända sig till

EU-domstolen med en begäran om förhandsavgörande. Unionsrätten, och särskilt artikel 267 FEUF, ska däremot tolkas så, att den inte utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning, om nämnda nationella domstolar är fria att

- när som helst under förfarandet, vid den tidpunkt som de anser vara lämplig, ställa de frågor som de anser vara nödvändiga till EU-domstolen, det vill säga även efter det att ett förfarande för allmän lagprövning har avslutats,
- besluta om nödvändiga åtgärder för att säkerställa interimistiskt skydd för de rättigheter som garanteras av unionens rättsordning, och
- underlåta att tillämpa den aktuella nationella lagbestämmelsen om domstolen, efter det att ett sådant förfarande har avslutats, anser att den strider mot unionsrätten.

Det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera huruvida den nationella lagstiftning som är i fråga i det mål som den har att avgöra kan tolkas i enlighet med dessa unionsrättsliga krav.

(se punkt 46 samt punkt 1 i domslutet)

2. Artikel 24 i rådets förordning nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, jämförd med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, ska tolkas så, att när en nationell domstol förordnat en god man för en frånvarande svarande som inte har delgetts stämningsansökan, på grund av att denne saknar känt hemvist i enlighet med nationell lagstiftning, kan den omständigheten att denne gode man har gått i svaromål inte jämföras med att svaranden har gått i svaromål, i den mening som avses i artikel 24 i denna förordning, som reglerar denna domstols internationella behörighet.

Det tysta prorogationsavtalet om en domstols behörighet enligt artikel 24 första meningen i förordning nr 44/2001 tillkommer nämligen genom parternas avsiktliga val i denna fråga, vilket förutsätter att svaranden har kännedom om det förfarande som inletts mot honom. En frånvarande svarande som inte har delgetts stämningsansökan och som inte är medveten om att ett förfarande inletts mot honom kan däremot inte anses ha lämnat ett tyst godkännande av domstolens behörighet.

En frånvarande svarande som saknar kännedom om det förfarande som inletts mot honom och om att det förordnats en god man för frånvarande svarande kan inte heller förse den gode mannen med nödvändiga upplysningar för att avgöra huruvida den berörda domstolen är internationellt behörig och på ett effektivt sätt ifrågasätta eller erkänna denna med full kunskap i frågan. Den omständigheten att den gode mannen har gått i svaromål kan inte heller räknas som ett tyst godkännande från svarandens sida.

I en situation där ansökan inte har delgetts svaranden, som har sitt hemvist i en annan medlemsstat än den där den berörda domstolen är belägen, kan det inte anses som ett förutsägbart resultat att använda den omständigheten att den gode man för frånvarande svarande som förordnats för svaranden har gått i svaromål som grund för att anse att den berörda domstolen har internationell behörighet.

Rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan, vilken ska förenas med rätten till försvar enligt förordning nr 44/2001 gör inte att artikel 24 i samma förordning ska tolkas annorlunda.

En tolkning av artikel 24 i förordning nr 44/2001 som innebär att en god man eller en god man för frånvarande svarande kan gå i svaromål för denne svarande, i den mening som avses i samma bestämmelse, kan inte anses medföra en rimlig balans mellan rätten till ett effektivt rättsmedel och

rätten till försvar. En sådan tolkning berövar nämligen denne svarande möjligheten att göra gällande sin rätt till försvar genom att, i enlighet med artikel 34 led 2 i samma förordning, invända mot erkännandet av en dom som går honom emot.

(se punkterna 54, 55, 57, 58, 60 och 61 samt punkt 2 i domslutet)